

แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

Guidelines for Academic Administration to Develop Students' Creative Thinking
in School under The Secondary Educational Service Area Office 1

วิจิตรา สีแดงกำ และสุทธิพงษ์ บุญผดุง

สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Vijitra Seedangkum and Suttipong Boonphadung

Major in Education Administration, Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ 2) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานวิธี ในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 รวม 360 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิสัดส่วนตามขนาดโรงเรียนเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI_{modified}) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน วิเคราะห์เนื้อหาสร้าง (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีค่ามากที่สุด คือ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียน

การสอน ตามลำดับ และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ได้แก่ การวางแผน (Plan) การนำไปปฏิบัติ (Implementation) การประเมินผล (Evaluation) มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์

Abstract

The research aimed 1) to study the current states and the desired states of academic administration to develop students' creative thinking in schools under The Secondary Educational Service Area Office 1, and 2) to propose the guidelines for academic administration to develop students' creative thinking in schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The research was the mixed one. As the quantitative research, the sample group included directors and teachers numbering 360 from schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. It was randomized with Stratified Random Sampling by schools' size, collected data by the questionnaire, got data analysis by mean and standard deviation, then figured data out for 'Modified Priority Need Index' (PNI_{modified}). In the

qualitative research, collecting data was from 7 key informant' interview in order to make the content analysis including evaluation of the suitability and possibility of guidelines for academic administration to develop students' creative thinking. The data from 5 school directors was analyzed by mean, standard deviation and data analysis. The research findings were: 1. Modified Priority Need Index of academic administration to develop students' creative thinking in schools under The Secondary Educational Service Area Office 1 was found at the highest level in the innovative media and education technology development. The following in order are the education measurement and evaluation, curriculum administration, educational supervision, and instructional practices. 2. The guidelines for academic administration to develop students' creative thinking in schools under The Secondary Educational Service Area Office 1, as the PIE Model management; include P-Plan, I-Implementation, and E-Evaluation, was suitable and possible at the highest level.

Keywords: Academic Administration, Develop Students' Creative Thinking

บทนำ

การคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากประเทศมหาอำนาจทั้งหลายได้ศึกษาค้นคว้าด้านการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ให้เกิดกับบุคคลต่าง ๆ การคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวคนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ (Phanmanee, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับ Torrance (1992) ที่กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนและปฏิบัติด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อให้บุคคลเกิดการคิดนอกกรอบและนำไปสู่การคิดแปลกใหม่ การคิดริเริ่มหรือการคิดค้นแบบซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง การคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาและประเทศ

อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศชาติ (Sinthapanon, 2012) จากความสำคัญของการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (Office of the Education Council Secretariat, 2017) จึงได้กำหนดให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านการคิดสร้างสรรค์เพื่อเตรียมพร้อมให้นักเรียนสู่การเป็นนวัตกรรมของประเทศ

การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่โรงเรียนต้องเร่งดำเนินการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาและฝึกฝนด้านการคิดสร้างสรรค์ให้เป็นไปตามความต้องการของการจัดการศึกษา 4.0 (Chindanurak, 2015) ที่มุ่งส่งเสริมการกล้าคิด กล้าแสดงออก สร้างสรรค์ผลงานและผลผลิต ซึ่งเป็นโมเดลในการพัฒนาประเทศ มุ่งการขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมใหม่ (De Bono, 2004) การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจึงต้องบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลของชาติในอนาคต เนื่องจากผลผลิตของการคิดสร้างสรรค์เป็นผลงานที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ Charoenwongsak (2013) ที่กล่าวว่า ในบริบทของการจัดการศึกษา การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีส่วนพัฒนาการคิดสร้างสรรค์และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์ เตรียมความพร้อมเพื่อเป็นบุคลากรที่มีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของประเทศชาติ ดังนั้นบทบาทของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์ให้มีคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับสู่สากล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีนโยบายด้านการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในรูปแบบของกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมการแข่งขันศิลปหัตถกรรมครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ แต่เมื่อพิจารณารายการที่แสดงออกด้านการคิดสร้างสรรค์ เช่น การประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ หรือ การแข่งขันสร้างสรรค์ผลงานคณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรม GSP โรงเรียนในสังกัดส่งผลงานเข้าประกวดแข่งขันจำนวน

น้อย (The Secondary Educational Service Area Office 1, 2019) เนื่องจากรายการดังกล่าวต้องบูรณาการความรู้และการคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาผลงานที่จะส่งแข่งขัน อีกทั้งครูยังต้องได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิด จากปัญหาข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ PIE Model (Newby, et al, 2011) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังนี้ การวางแผน (Plan) การนำไปปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) จึงจัดเป็นรูปแบบการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงานวิชาการได้ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buaphun (2015) ที่สรุปว่าสามารถนำกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เพื่อเสนอแนวปฏิบัติให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำไปใช้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้พัฒนาต่อยอดสู่สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านานิเทศการศึกษา

3) กระบวนการบริหารแบบ PIE Model ประกอบด้วย P - Plan การวางแผน I - Implementation การนำไปปฏิบัติ และ E - Evaluation การประเมินผล

2. ด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 5,547 คน (ข้อมูล ณ. 22 พฤษภาคม 2563)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 360 คน แบ่งเป็นเพศชาย 157 คน เพศหญิง 203 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน ครูจำนวน 318 คน โดยเก็บตัวอย่างแบบชั้นภูมิสุ่มส่วน (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยใช้เกณฑ์การประเมินความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีข้อคำถามทั้งหมด 66 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่า IOC แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 10 ข้อ ได้มาจากแบบสอบถามในรายชื่อที่มีค่า (PNI_{modified}) มากที่สุด 2 อันดับของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ไปยังโรงเรียน จำนวน 360 ฉบับ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาหาค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) (Wongwanich, 2015) ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า (PNI_{modified}) มากที่สุดจำนวน 2 ข้อ ในแต่ละด้านของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน รวม 10 ข้อ มาสร้างแบบสัมภาษณ์โดยยึดการสร้างข้อคำถามตามกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ได้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน จากนั้นสร้าง (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

3. ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และให้ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการฯ จากนั้นจัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ฉบับสมบูรณ์

วิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

2. จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงโดยพิจารณาค่าดัชนี (PNI_{modified}) ที่มีค่ามากที่สุดในแต่ละด้านของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการฯ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	การบริหารจัดการหลักสูตร	3.31	1.01	ปานกลาง	4.65	0.56	มากที่สุด	0.405	3
2	การจัดการเรียนการสอน	3.43	1.03	ปานกลาง	4.70	0.52	มากที่สุด	0.370	5

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวม (ต่อ)

ข้อ	ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
3	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.32	1.03	ปานกลาง	4.70	0.53	มากที่สุด	0.416	1
4	การวัด และประเมินผลการเรียนรู้	3.31	1.06	ปานกลาง	4.66	0.55	มากที่สุด	0.408	2
5	การนิเทศการศึกษา	3.36	1.05	ปานกลาง	4.69	0.55	มากที่สุด	0.396	4
เฉลี่ยรวม		3.35	1.04	ปานกลาง	4.68	0.54	มากที่สุด	0.397	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวม มีค่า PNI_{modified} = 0.397 และรายด้านเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ ดังนี้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นำมาสร้าง (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของ

นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ได้ดังนี้ ด้านการวางแผน (Plan) 19 ข้อ ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementation) 18 ข้อ และ การประเมินผล (Evaluation) 14 ข้อ รวมทั้งหมด 51 ข้อ จากนั้นนำ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการฯ ไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการบริหารงานวิชาการฯ ไปใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	(ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ตามกระบวนการบริหารแบบ PIE Model	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวางแผน (Plan)	4.72	0.44	มากที่สุด	4.63	0.48	มากที่สุด
2	ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementation)	4.78	0.42	มากที่สุด	4.67	0.48	มากที่สุด
3	ด้านการประเมินผล(Evaluation)	4.74	0.40	มากที่สุด	4.74	0.39	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.75	0.42	มากที่สุด	4.68	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามกรอบกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75, S.D. = 0.42$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68, S.D. = 0.45$)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความต้องการในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามกระบวนการบริหารแบบ PIE Model ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

3.1 ด้านการวางแผน (Plan) 19 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) กำหนดนโยบายการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและชุมชน 2) กำหนดให้เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เข้ามาเป็นคณะกรรมการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) จัดประชุมเพื่อชี้แจงถึงรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นให้

ผู้ปกครองรับทราบ 4) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาตามช่องทางต่างๆ เช่น วารสารโรงเรียน เว็บไซต์ของโรงเรียน 5) จัดประชุมวางแผนเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 6) จัดทำ Professional Learning Community (PLC) ของครูในระดับชั้นเดียวกันเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 7) กำหนดให้นักเรียนสร้างชิ้นงานให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 8) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 9) จัดอบรมให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 10) กำหนดวิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามความสามารถของนักเรียน 11) ผู้บริหารและครูร่วมกันคิดสรรสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ช่วยพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 12) เตรียมโครงการเพื่อพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 13) ผู้บริหารเป็นแกนนำในการให้คำแนะนำในการพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านการคิดสร้างสรรค์ 14) ประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 15) ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้า 16) ผู้นิเทศวิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็น เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถแนะนำและชักจูงให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน 17) ผู้นิเทศวิเคราะห์เนื้อหาในการนิเทศ จัดเรียงลำดับการนิเทศให้ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ ผู้รับการนิเทศเกิดความพึงพอใจ 18) ผู้บริหารมีฐานะเป็นที่ปรึกษา (Mentor) ในการให้คำปรึกษาและสร้างจุดกระจายความรู้ (Node) คือ ครูที่มีความสามารถมาช่วยปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา 19) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูแกนนำไปอบรมเพื่อให้สามารถกลับมาดำเนินการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) จัดหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 2) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบของหลักสูตรแกนกลาง 4) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของ

นักเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย 5) จัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ 6) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการในทุกรายวิชา 7) จัดอบรมให้ครูใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 8) ครุภัณฑ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียน 9) ผู้บริหาร นิเทศ ติดตาม การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในชั้นเรียน 10) ครูบันทึกผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุงแก้ไขต่อไป 11) ผู้บริหารกำกับ ติดตาม การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย 12) สถานศึกษานับสนุนงบประมาณ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 13) ผู้บริหารให้คำแนะนำในการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเน้นพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 14) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทุกครั้งที่เกิดกิจกรรม 15) กำกับ ติดตาม การใช้รูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 16) ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศตามหลักการนิเทศการศึกษา และให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน 17) ผู้บริหารให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา ให้กำลังใจกับครูและบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน และ 18) จัดประชุมให้ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่นิเทศการศึกษามีความรู้ มีทักษะ มีเทคนิคในการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการประเมินผล (Evaluation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ให้เครือข่ายผู้ปกครองเข้ามาเป็นคณะกรรมการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) สรุปลงผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) นำข้อเสนอแนะจากนักเรียนและผู้ปกครองมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้อบอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน 4) สถานศึกษาจัดให้นักเรียนได้แสดงผลงานที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์ หลังจากการใช้แหล่งเรียนรู้ 5) ครูประเมินความสามารถของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 6) จัดเวทีให้นักเรียนแสดงผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น 7) จัดเวทีให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น 8) ส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ

นักเรียนเพื่อพัฒนาการด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 9) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 10) ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินโครงการให้คำแนะนำการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 11) ผู้บริหารกำกับติดตามการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังจากจัดกิจกรรม บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 12) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ นำข้อมูลและข้อเสนอแนะ มาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป 13) ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินการนิเทศมาปรับปรุงกระบวนการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 14) จัดประชุมเพื่อนำข้อมูลการนิเทศการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาต่อไป

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียนยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเข้ามาเป็นผู้นำในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้เป็นรูปธรรม มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนไว้และได้บังคับบัญชาขียนยอมที่จะปฏิบัติตาม (Lojananon, 2012)

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความต้องการในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมการอบรมวิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการกำกับ ติดตามการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมให้มีการเพิ่มเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ การคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (Buaphun, 2015) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โดยการเน้นผลงานที่แสดงออกในการปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Product) และแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นวิธีการประเมินผลงานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Phuwidawat, 2002) ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูคือกลไกสำคัญในการจัดการเรียนการสอน สถานการณ์ปัจจุบันเปลี่ยนไป บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนไปเช่นกัน บทบาทของครูในปัจจุบันจึงเปลี่ยนจากผู้บรรยาย มาเป็นโค้ช เป็นพี่เลี้ยง เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน ครูสอนเฉพาะสิ่งที่สำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปบูรณาการต่อยอดจากความรู้ที่ได้รับจนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ (Panich, 2012)

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามกรอบกระบวนการบริหารแบบ PIE Model มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจกับครูผู้สอนถึงรูปแบบการบริหารแบบ PIE Model มาใช้บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเพื่อเป็นแนวทางฯ ทางเลือกในการนำไปพัฒนาโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติหรือสามารถปรับปรุงแนวทางฯ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กับโรงเรียนในสังกัด เพื่อเป็นแนวทางฯ ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยพัฒนาการคิดสร้างสรรค์อย่างน้อย ดังนั้นควรดำเนินการวิจัยด้านการพัฒนาสื่อฯ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการใช้สื่อฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาถึงหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ให้ได้มาตรฐานและมีความเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

References

- Buaphun, T. (2015). *Proposed School Management Strategies to Enhance Creative Thinking Characteristics of Elementary School Students*. (Doctoral Dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Charoenwongsak, K. (2013). *The Creative Thinking*. Bangkok: Success Media. [in Thai]
- Chindanurak, T. (2015). *The Creative Thinking in The Subject of Thought*. Bangkok: Dhurakij Pundit University. [in Thai]
- De Bono, E. (2004). *Lateral Thinking for Management*. A Textbook of Creativity : Harmondsworth, Middle : Penguin.

- Lojananon, T. (2012). *Leadership and motivation in work affecting creativity of employee a case study of Zuellig Pharma company limited*. (The Master degree thesis of Business Administration). Silpakorn University. [in Thai]
- Newby, T.J., Stepich,D.A., Lehman, J.D., Russel, J.D.,& Ottenbreit, L.A. (2011). *Educational technology for teaching and learning* (4th ed.). USA : Pearson.
- Office of the Education Council Secretariat. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. Bangkok: Prikwan Graphic. [in Thai]
- Panich, W. (2012). *The ways to create learning for students in The 21st century*. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation. [in Thai]
- Phanmanee, A. (2014). *Practicing to be Integrative Thinking and The Creative Thinking*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Phuwidawat, S. (2002). *Learner Centeredness & Authentic Assesment*. Bangkok: The Knowlegge. [in Thai]
- Sinthapanon, S. (2012). *Develop thinking skills according to the education reform approach*. Bangkok. Printing technique. [in Thai]
- The Secondary Educational Service Area Office 1. (2019). *The results of the 69th Student arts and crafts competition 2019*. November 23, 2020. Retrieved form <https://central69.sillapa.net/sm-bkk1> [in Thai]
- Torrance, E. P. (1992). A National Climate for Creativity and invention. *Gifted Child Today*. 5(1): 10-14.
- Wongwanich, S. (2015). *Needs Assessment Necessary Research* (3rd ed). Bangkok: V Print (1991). [in Thai]